

TURKU

RAUNISTULAN KAUPUNGINOSA

PINTAPOIMINTA JA KOEKAIVAUS 1988

Aino Nissinaho

VÄHÄJOKILAAKSON INVENTOINTI v. 1988

Turun maakuntamuseo ja Turun yliopiston arkeologian osasto

TURKU, RAUNISTULAN KAUPUNGINOSA, KASTUN YKS., ALFA II, rautakautisen tai varhaiskeskiaikaisen asuinpaikan pintapoiminta ja koe-kaivaus v. 1988

PERUSKARTTA 1043 12 LITTOINEN 1:20 000
 VIRASTOKARTTA O4 1:5000
 KANTAKARTTA XIX:9⁶, XIX:9¹⁰ 1:500

x: 6706 76
 y: 570 88
 z: 8-10 m mpy

Kenttätöyöntekijät: kenttätöyönjohtaja: Aino Nissinaho, muut: Hanna-Liisa Kolehmainen, Ulla Rajala ja Elina Saloranta.
 Rahoittaja: Turun kaupunki/Turun maakuntamuseo
 Kenttätöyöaika: 6.-11.7. 1988

Raportti, mustavalkonegatiivit ja diapositiivit on arkistoitu Turun maakuntamuseon arkistoon (kopio Turun yliopiston arkeologian osaston arkistossa ja museoviraston arkistossa), löydöt ovat Turun yliopiston arkeologian osaston kokoelmissa TYA 453:1-149.

LIITTEET:

1. Ote peruskartasta
2. Ote virastokartasta
3. Löytöluettelo TYA 453:1-149
4. Koekuoppaluettelo
5. Pintapoiminnan dokumentointikaavake
6. Mustavalkonegatiiviluettelo TMM KF89 1030-1033
7. Diapositiiviluettelo TMM KF89 1072, 1078-1083
8. Kartta koekuopituksesta ja pintalöydöistä 1:500 100
9. Yleiskartta 1:500

Vähäjoenlaakson inventointiprojektin kenttätöyökaudella 1988 pintapoimittiin Vähäjoen suiston ja Aurajoen rantapeltoja. Tuolloin löydettiin Aurajoen länsirannalta, Valvilla OY:n ja joen väliseltä peltokaistaleelta kangaspuunpainon katkelma (ks. raportti TMM:n arkistossa: Aino Nissinaho: Turku, Raunistulan ja Rantämäen kaupunginosat, Paattisten puisto ja Pietari Kalmin puisto, Aurajoen ja Vähäjoen rantapeltojen pintapoimintatutkimus 1988). Koroisten niemen muinaisjäännös sijaitsee löytöpaikasta n. 200 metrin päässä koilliseen, Virusmäen kalmisto on 250 metrin päässä pohjoiseen (kartat liitteissä 1 ja 2). Koska ko. pelto oli jätetty kesannolle, voitiin kangaspuunpainon katkelman löytökoh- ta ottaa tarkemman tutkimuksen kohteeksi heinäkuun alussa 1988. Aluetta tutkittiin sekä koekaivauksella että pintapoiminnalla.

Koekaivaus

Koekaivausalueeksi paalutettiin 20m x 40m suruinen alue löytöpaikan ympäriltä. Paalutus tehtiin mittanauhojen ja pussolin avulla siten, että mittauskoordinaatiston x-akseli vastaa pohjois-eteläsuuntaa ja y-akseli itä-länsisuuntaa. Paalutus- eli koekuopitusväliksi valittiin 5 metriä (kartta liitteessä 8). Koekuopat kaivettiin lapiolla n. 50cm x 50cm suuruisiksi ja noin 50-70 cm syviksi. Koekaivaushavainnot ilmenevät koekuoppaluettelosta liitteessä 4. Kyntökerros ulottui pääsääntöisesti 32-35 cm syvyyteen, mutta useissa kohdin kyntökerroksen värinen pohjasevea tummempi kerros ulottui 40-50 cm syvyyteen asti. Viimeksi mainitut olivat koekaivausalueen luoteis- ja eteläosissa muodostamatta kuitenkaan kovin yhtenäisiä alueita eli selkeistä kyntökerroksen alaisista kulttuurikerroksista ei ole kysymys. Koekuopista ei saatu myöskään löytöjä.

Syvennemmälle ulottuvan tumman kerroksen perusteella kaksi koekuoppaa, kuopat 295/305 ja 300/305, laajennettiin 1 m x 1 m suuruisiksi koeruuduiksi. Kummastakin koeruudusta paljastui n. 35 cm syvyydellä n. 45 cm leveä ympäröivästä savesta tummempana erottuva pitkänomainen laikku, "oja", joka jatkuu koekuopan reunan yli (ks. koekuoppaluettelo liitteessä 4 ja diat KD89 1080-1082). Ruudun 300/305 "ojan" pohja ulottui 50 cm syvyyteen asti. Ruudussa 300/305 "oja" on luoteis-kaakkoisuuntainen, ruudussa 295/305 lounais-koillisuuntainen. Ao. ruudussa oli "ojan" koillispuolella, n. 35-40 cm syvyydellä, samansuuntaisia n. 5-10cm leveitä epäselvästi erottuvia juovia, jotka erottuivat vaaleasta savesta tummempina. Koekaivaksesta jäi vaikutelma, että ao. "ojat" liittyisivät toisiinsa. Ne ovat kohtisuorassa toisiinsa nähden ja voisivat olla nykyistä vanhemman peltosaran reuna-*o*ja. "Ojien" tuntumasta ei saatu selkeitä ajoitettavia artefakteja, mutta ruudusta 300/305 löytyi "ojan" tasolta muutama punasavinen hippu, jotka voivat olla peräisin punasaviastiasta. Myöskään näytettä C14-ajoitusta varten ei onnistuttu keräämään. Kaivantoja ei voitu ajan puutteen vuoksi laajentaa, joten niiden funktio jäi toistaiseksi selvittämättä.

Pintapoiminta

Koekaivauksen lisäksi kangaspuun painon löytöpaikan ympäristöä pintapoimittiin. Pintapoiminta suoritettiin n. 100 m x 60 m alalta eli koko pellon leveydeltä siten, että koekaivausalue jää pintapoiminta-alueen keskelle (ks. kartat liitteissä 2, 8 ja 9). Kaikki artefaktit, jotka voi ajoittaa esihistorialliseen aikaan tai varhaiskeskiaikaan, poimittiin. Artefaktien löytökohdat on merkitty karttoihin liitteissä 8 ja 9 n. 20-30 cm tarkkuudella.

Pelto oli kevään pintapoiminnan jälkeen äestetty ja sateet olivat huuhtoneet pintalöytöjä esille (ks. muita pintapoiminnan teknisiä tietoja liitteestä 5). Löydöstö koostui yleisistä pintalöytökategorioista rautakauden asuinpaikoilla:

veitsi	1 kpl	TYA 453:1
saviastianp.	39 "	TYA 453:2-36, 101-105
kangaspuun painon katk.	21 "	TYA 453:37-53,106-109
savitiivistet- tä+pal. savea	52 "	TYA 453:54-75,110-127
kuonaa	32 "	TYA 453:76-85,128-142
piitä	21 "	TYA 453:86-100,143-149

Yhteensä	166 kpl	TYA 453:1-149

Kartoista liitteissä 8 ja 9 voi havaita, että pintalöydöstö keskittyy koekaivausalueelle, etenkin sen pohjoisosaan, josta saviastianpaloja, kangaspuun painon kappaleita ja savitiivistettä löytyi runsaimmin. Vaikka samalla alueella aikaisemmin keväällä tehty pintapoiminta ei ollut kattavuudeltaan kyseisen poiminnan luokkaa, on merkille pantavaa, että ensimmäisessä poiminnassa saatiin 1 kangaspuunpainon katkelma, toisessa 166 artefaktia. On ilmeistä, että äestäminen on nostanut esiin pintalöydöstöä ja sateet huuhtoneet niitä paremmin näkyville.

Kenttätöön ajankohtana pellon pinta oli kuiva ja sää aurinkoinen, jolloin pellon pinnan värieroja on vaikea huomata. Tutkittualla alueella ei havaittu tummempia laikkuja, mutta muutamat suuremmat (20-40 cm halkaisijaltaan) kivet koekaivausalueella voivat viitata paikalla olleeseen rakenteeseen. Muutoin pellon kivisyys ei poikennut normaalista.

Peltoa pintapoimittiin myös edellä kuvatun pintapoiminta-alueen pohjois- ja eteläpuolelta molempiin suuntiin n. 100 m alalta, mutta epäsystemaattisemmin. Haluttiin tarkastaa, onko läheisyydessä vastaavia selviä arkeologisesti kiinnostavia pintalöytöesiintymiä. Näitä ei havaittu, eikä myöskään tummempia maalaikkuja tai rakenteisiin viittaavia kiviesiintymiä.

Tulkintaa

Pintalöytöesiintymä viittaa vahvasti paikalla olleeseen rautakautiseen tai varhaiskeskiaikaiseen asuinpaikkaan; löydöstö on niille luonteenomainen. Koska savitiivistettä löytyi verrattain vähän, voidaan olettaa, että rakennus ei ole palanut tai se on vain osittain ollut savella tiivistetty. Toisaalta pintalöytöjen vähyys verrattuna muihin pintapoimittuihin rautakauden asuinpaikkoihin voi viitata hyvin lyhytaikaiseen asuinpaikkaan tai että kysymyksessä on vain asuinpaikan osa. Viimeksi mainitussa tapauksessa asuinpaikan muiden osien olisi täytynyt sijaita etäämmällä joesta pellon länsipuolella, alueella, jonne Turku-Toijala-rata ja Valvilla OY:n tehdasrakennukset on rakennettu, sillä muissa suunnissa ei merkkiäkään asuinpaikoista havaittu.

Koekaivaus oli pienialainen, mutta tehtiin alueelle, jossa pintalöytöjä oli runsaimmin. Koska selvää vahvaa kulttuurikerrosta tai rakenteita ei kyntökerroksen alla todettu, on oletettavaa, että asuinpaikka ainakin koekaivausalueen osalta on lähes täysin

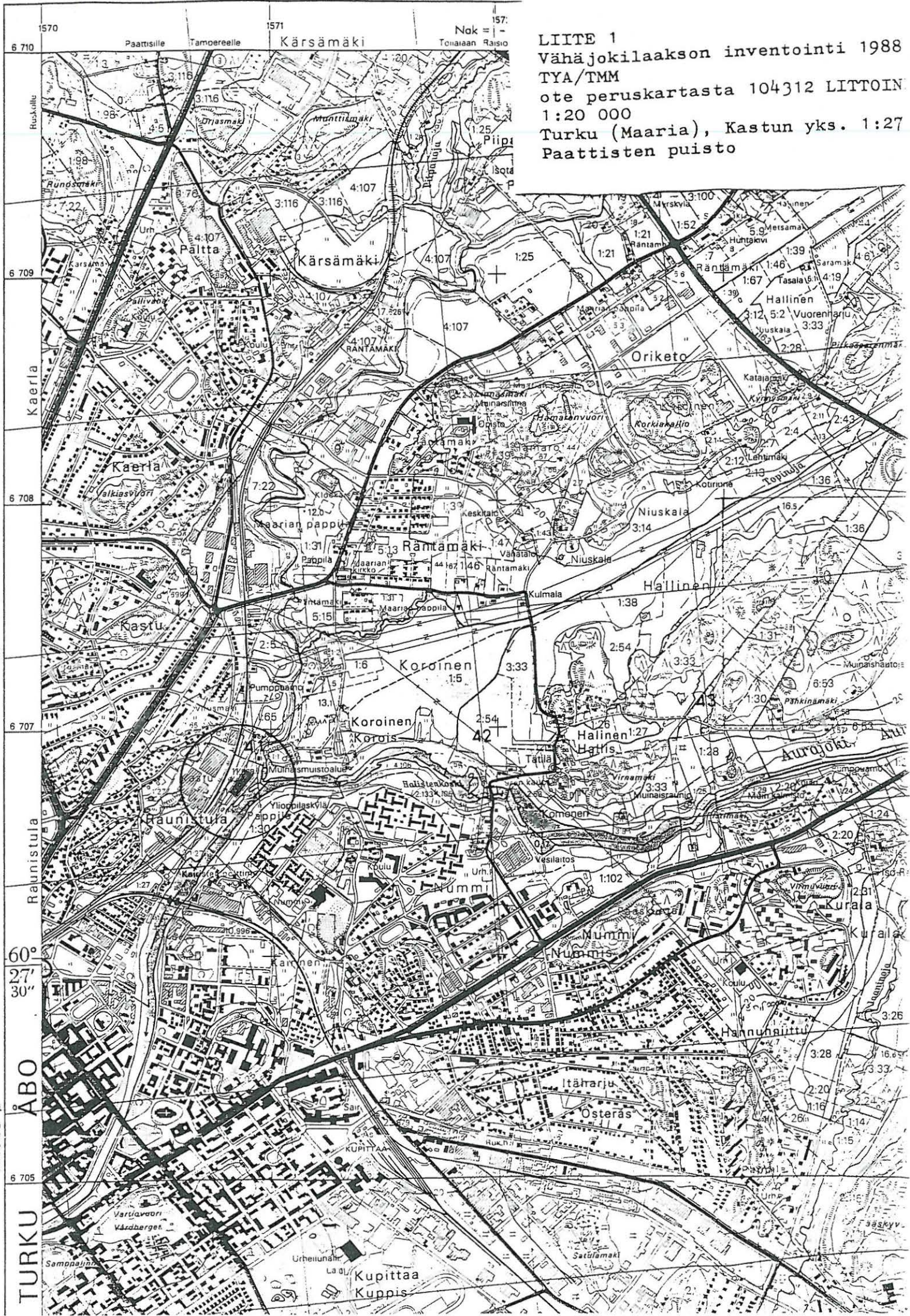
tuhoutunut peltotöiden yhteydessä. Kulttuurikerrosta on ilmeisesti jäljellä vain n. 5-10 cm paksuudelta heti kyntökerroksen alapuolella. Käytetty koekaivasmenetelmä ei tällaisissa tapauksissa ole paras mahdollinen, vaan on ilmeistä, että koeruudutus tai koeojitus olisi antanut enemmän informaatiota muinaisjäännöksen luonteesta.

Turussa 29. maaliskuuta 1989

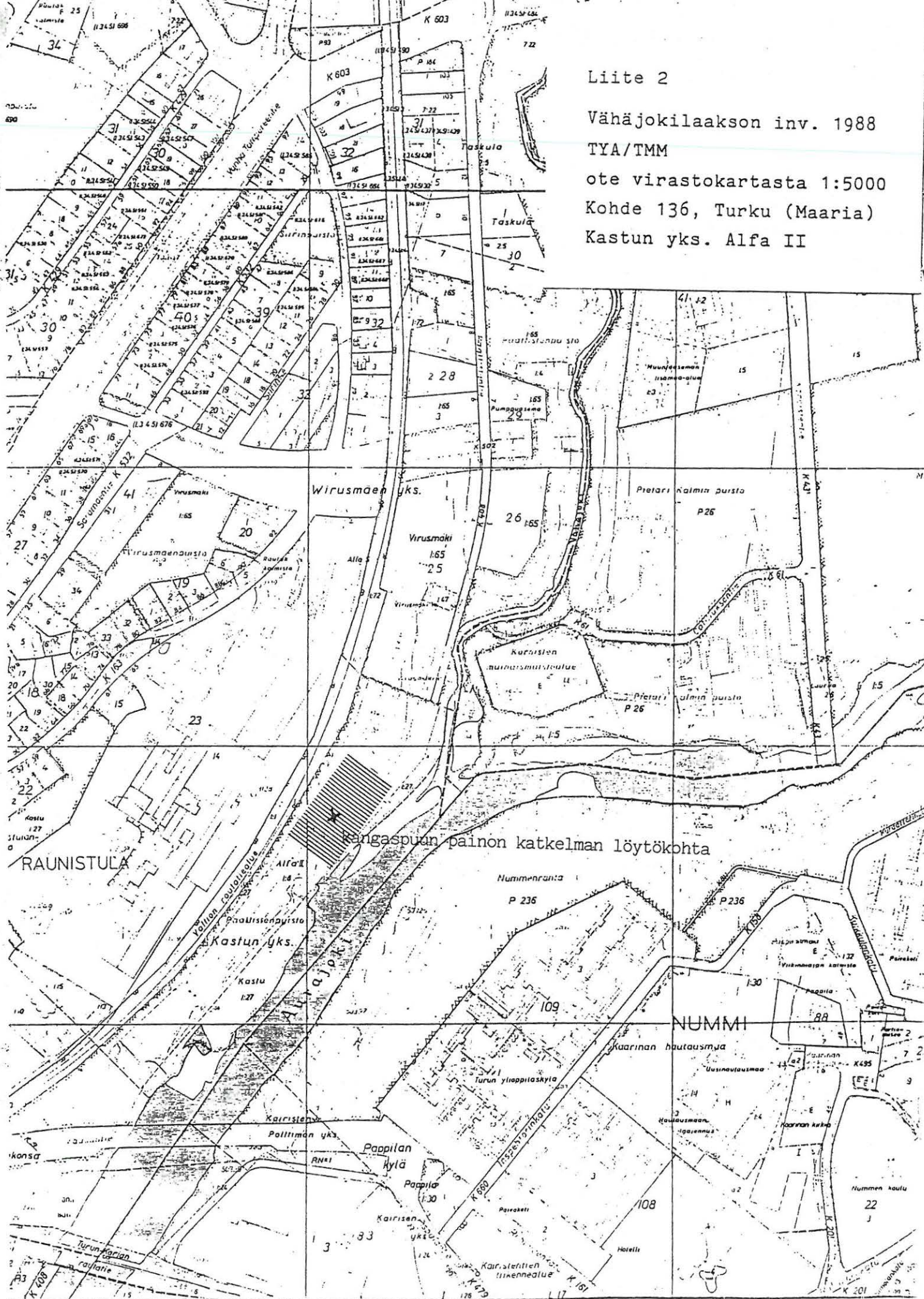
Aino Nissinaho

LIITE 1
Vähäjokilaakson inventointi 1988
TYA/TMM
ote peruskartasta 104312 LITTOIN
1:20 000
Turku (Maaria), Kastun yks. 1:27
Paattisten puisto

Liite 2

Vähäjokilaakson inv. 1988
TYA/TMM
ote virastokartasta 1:5000
Kohde 136, Turku (Maaria)
Kastun yks. Alfa II

Kangaspuun painon katkelman löytökohta

RAUNISTULA

NUMMI

Turun rautatie

Kastun rautatie

TURKU, RAUNISTULAN KAUPUNGINOSA, KASTUN YKS. ALFA II v. 1988
KOEKUOPPALUETTELO

Koekuopan tunnus	syv.	selite
300/300	0-35 cm 35-	kyntökerros puhdas savi
305/300	0-35 cm 35-	kyntökerros puhdas savi
310/300	0-35 cm 35-	kyntökerros puhdas savi
315/300	0-35 cm 35-	kyntökerros puhdas savi
320/300	0-37 cm 37-	kyntökerros puhdas savi
325/300	0-40 cm 40-	kyntökerros puhdas savi
330/300	0-40 cm 40-	kyntökerros puhdas savi
335/300	0-35 cm 35-	kyntökerros puhdas savi
295/305	0-50 cm	kyntökerroksen värinen kerros 50 cm syv. muutama pienehkö kivi, no- kea, hiiltä ja palanutta savea. kuoppa laajennettiin 1 m x 1 m koe- ruudeksi, josta paljastui n. 45 cm leveä, 93 cm pitkä ja n.35-45 cm sy- vyydellä oleva ympäröivästä vaaleasta savesta tummana erottuva pitkänomai- nen laikku, Laikku oli lounais-koil- lissuuntainen ja sen itäpuolella oli lisäksi ohuempia tummia samansuuntai- sia juovia.
300/305	0-50 cm 50-	kyntökerroksen värinen kerros, jossa punasavikeramiikan t. tiilen muruja. puhdas savi kuoppa laajennettiin 1 m x 1 m koe- ruudeksi. Siitä paljastui 35 cm sy- vyydellä oleva 45 cm leveä, koko kuo-

pan pituuden kattava ympäröivästä vaaleasta savesta erottuva tummempi pitkänomainen laikku, joka oli luoteis-kaakkoissuuntainen. Laikku ulottui 50 cm syvyyteen maanpinnasta

305/305	0-33 cm 33-	kyntökerros puhdas savi
310/305	0-35 cm 35-	kyntökerros puhdas savi
315/305	0-33 cm 33-	kyntökerros puhdas savi
320/305	0-33 cm 33-	kyntökerros puhdas savi
325/305	0-40 cm 40-	kyntökerros puhdas savi
330/305	0-40 cm 40-	kyntökerros puhdas savi
335/305	0-35 cm 35-	kyntökerros puhdas savi
295/310	0-35 cm 35-	kyntökerros puhdas savi
300/310	0-32 cm 32-	kyntökerros puhdas savi
305/310	0-35 cm 35-	kyntökerros puhdas savi
310/310	0-45 cm 45-	kyntökerroksen värinen kerros puhdas savi
315/310	0-35 cm 35-	kyntökerros puhdas savi
320/310	0-34 cm 34-	kyntökerros puhdas savi
325/310	0-35 cm 35-	kyntökerros puhdas savi
330/310	0-33 cm 33-	kyntökerros puhdas savi
295/315	0-40 cm 40-	kyntökerroksen värinen kerros puhdas savi
300/315	0-35 cm 35-	kyntökerros puhdas savi
305/315	0-35 cm 35-	kyntökerros puhdas savi

310/315	0-35 cm 35-	kyntökerros puhdas savi
315/315	0-40 cm 40-	kyntökerros puhdas savi
320/315	0-35 cm 35-	kyntökerros puhdas savi
325/315	0-35 cm 35-	kyntökerros puhdas savi
330/315	0-35 cm 35-	kyntökerros puhdas savi
295/320	0-45 cm	kyntökerroksen värinen kerros, n. 35-40 cm syv. muutamia pienehköjä (n. 10 cm halk.), kuopan läheisyydes- sä pellon pinnalla muutama suurehko (n. 20-30 cm halk.) kivi.
305/320	0-45 cm	kyntökerroksen värinen kerros muutama pienehkö kivi 35-40 cm syvyy- dessä. Koekuopan läheisyydessä pellon pinnalla muutama suurehko kivi (n. 20-30 cm halkaisijaltaan).

DOKUMENTOINTIKAAVAKE PINTAPOIMINTAA VARTEN

KOHDE: Turku, Kastun yks., Alfa II

KENTTÄTYÖAIKA: 6.7.-11.7. 1988

PELTO: Alfa II 1:8

PINTA-ALA: n. 000 m²

POIMINTATEKNIikka: Koko peltoala poimittiin kauttaaltaan.

PAIKANNUSTAPA: koekuopitusta varten tehdyn mittaverkoston avulla

RINNE: ei

MAALAJI: savi

PINNAN KUNTO: äestetty, kuiva

KYNTÖSUUNTA: p-e

SAAOLOSUHTEET: aurinkoista

VALAISTUS: yli 5000 luksia

TYÖNTEKIJÄT: Aino Nissinaho

ARTEFAKTIT: TYA 453:1-149

MUITA HAVAINTOJA: _

KÄYTETTY TYÖAIKA: 20 t.

VÄHÄJOENLAAKSON INVENTOINTI v. 1988

Turun maakuntamuseo ja Turun yliopiston arkeologian osasto

MUSTAVALKONEGATIIVILUETTELO

KF89 1027 "

KF89 1028 ", taustalla Virusmäen kalmistomäki kuvattu luoteesta (E. Saloranta 26.5.1988).

KF89 1029 ", ", kuvattu pohjoisesta.

KF89 1030 Kohde n:o 136, Elina Saloranta seisoo kangaspuunpaimon katkelmien löytökohdalla, taustalla Koroisten niemi, kuvattu lounaasta (A. Nissinaho 18.6.1988).

KF89 1031 Kohde n:o 136, Alfa II, koekaivaus, koeruutu n:o 295/305 (U. Rajala 11.7.1988).

KF89 1032 "

KF89 1033 ", koeruutu n:o 310/320 (E. Saloranta 11.7.1988).

KF89 1034 Kohde n:o 127, Isotalo 1:39, yleiskuva koekuopitusalueesta lounaasta (U. Rajala 21.7.1988).

KF89 1035 Kohde n:o 132, Hamaronvuori P161, ulkoilupolun eteläpuolinen niitty lounaasta (U. Rajala 21.7.1988).

KF89 1036 ", etelästä.

KF89 1037 Kohde n:o 129, Korkiakallio P163, itärinteen terassi luoteesta (U. Rajala 21.7.1988).

KF89 1038 "

KF89 1039 "

KF89 1040 "

KF89 1041 Kohde n:o 129, Korkiakallio P163, itärinteen ylempi terassi (kuoppa n:o 3) kaakosta (U. Rajala 21.7.1988).

KF89 1042 Kohde n:o 130, Korkiakallio P163, lounainen muinaisranta lounaasta (U. Rajala 21.7.1988).

KF89 1043 ", etelästä.

KF89 1044 Kohde n:o 131, Korkiakallio P163, itäinen niemeke, yleiskuva lounaasta (U. Rajala 21.7.1988).

KF89 1045 Kohde n:o 132, koekuopitettua vanhaa pellon pohjaa Hamaronvuoren pohjoispuolella kuvattu pohjoisesta (U. Rajala 21.7.1988).

KF89 1046 Kohde n:o 132, koekuopitettu metsikkö Hamaronvuoren pohjoispuolella kuvattu pohjoisesta (U. Rajala 21.7.1988).

Turun maakuntamuseo ja Turun yliopiston arkeologian osasto

DIAPOSITIIVILUETTELO

KD89 1072 Kohde n:o 136, Elina Saloranta seisoo kangaspuunpaimonien löytöpaikalla Valvilla Oy:n itäpuolisella pellolla Arajoen rannassa (Alfa II), taustalla Koroisten piispankirkon ja linnan muinaisjäänös kuvattu lounaasta (A. Nissinaho 18.6.1988).

KD89 1073 Kohde n:o 135, Valvilla Oy:n ja Saramäentien välinen puisto, yleiskuva kallioisesta harjanteesta, taka-alalla koekaivaus käynnissä, kuvattu etelälounaasta (U. Rajala 10.6.1988).

KD89 1074 ", lähikuva koekaivausalueesta, A. Nissinaho työssä (U. Rajala 10.6.1988).

KD89 1075. ", työkuva : A. Nissinaho ja E. Saloranta (U. Rajala 10.6.1988).

KD89 1076 ", koekaivauspaikan kasvustoa mm. Avenula pratensis (U. Rajala 10.6.1988).

KD89 1077 ", yleiskuva alueesta taustalla Valvillan rakennuksia kuvattu etelälounaasta (U. Rajala 10.6.1988).

KD89 1078 Kohde n:o 136, Alfa II, yleiskuva koekaivaus- ja pintatöiminta-alue, taustalla Hankkijan rakennuksia kuvattu pohjoisesta (A. Nissinaho 11.7.1988).

KD89 1079 Kohde n:o 136 Alfa II, taustalla Koroisten niemi kuvattu etelälounaasta (A. Nissinaho 11.7.1988).

KD89 1080 Kohde n:o 136 Alfa II, koekaivaus. koeruutu n:o 295/305 (Ulla Rajala 11.7.1988).

KD89 1081 "

KD89 1082 "

KD89 1083 " " n:o 310/320 (Elina Saloranta 11.7.1988).

KD89 1084 Kohde n:o 127 Isotalo 1:39, yleiskuva koekuoppa-alueesta lounaasta (U. Rajala 21.7.1988).

KD89 1085 Kohde n:o 132, Hamaronvuori P161 ulkoilupolun eteläpuolinen niitty lounaasta (U. Rajala 21.7.1988).

KD89 1086 Kohde n:o 129, Korkiakallio P163, itärinteen terassi kuvattu luoteesta (U. Rajala 28.7.1988).

KD89 1087 "

KD89 1088 "

KD89 1089 "

KD89 1090 Kohde n:o 129, Korkiakallio P163, ylempi itärinteen